

БЯЛА КНИГА

Приоритети и препоръки за политики, 2017 г.

Резюме

Американска търговска камара в България (www.amcham.bg) представлява повече от 340 американски, български и мултинационални компании, които развиват икономическа дейност в страната. През своята 20-годишна история Американска търговска камара в България играе важна роля в конструктивния диалог и партньорство с различни заинтересовани страни – Правителство, делови среди, НПО и медии с цел подобряване на бизнес средата, инвестиционния климат и качеството на живот в България.

Бялата книга на Камарата съдържа стратегически препоръки към Правителството, насочени към три ключови области: **устойчива икономическа и бизнес среда, развитие на човешкия капитал и върховенство на закона** и има за цел насърчаване на икономическия растеж, инвестициите и заетостта в страната.

Членовете на Американската търговска камара в България са убедени, че обществото ще извлече значителни ползи от една открита комуникация относно посоката и приоритетите на Правителството както и от по-активно участие на бизнеса в законодателния процес за постигане на предвидима и устойчива политическа, икономическа и регулаторна среда.

1. Устойчива икономическа и бизнес среда

Насърчаването на устойчива бизнес среда и приносът към цялостната конкурентоспособност и просперитет на страната са сред основните цели на Камарата. На база на мненията на компаниите, членуващи в Камарата, идентифицирахме следните области като ключови за постигането на горепосочените цели: **насърчаване на инвестициите и иновациите; данъчна политика; обществени поръчки и публично-частни партньорства; цифрова икономика и общество; развитие на капиталовия пазар; енергетика.**

За постигане на ръст на инвестициите е важно да се дадат повече правомощия на Българската агенция за инвестиции и тя да бъде пряко подчинена на Министър-председателя. За насърчаване на инвестициите са необходими предвидима и недискриминираща регулаторна среда и конкретни стимули, за да се открие страната като предпочитана дестинация за инвестиции спрямо други страни от региона. Сред предлаганите в Бялата книга на Камарата целеви стимули са предоставяне на данъчни облекчения за насърчаване на НИРД, създаване на технологични индустриални зони в по-слабо развитите региони, подкрепа на бизнес инкубирането и бизнес акселерацията във високо-технологичните отрасли, въвеждане на социално-осигурителни и данъчни

стимули за инвестициите на работодателите в образование и по-нататъшна специализация на служителите, въвеждане на финансови механизми за подкрепа на иновациите и развитието на предприемачески умения, предвиждане на адекватни годишни бюджети за покриване/възстановяване на средствата, дължими на инвеститори със сертифицирани инвестиционни проекти.

В сферата на данъчното облагане, което е ключов фактор за бизнес планирането, Американска търговска камара в България препоръчва приемането на дългосрочна данъчна политика, която да е публично достъпна и разработена в консултация с всички заинтересовани страни. В допълнение, Камарата подчертава значението на запазването на 10%-ната единна ставка на данъка върху доходите на физическите и юридическите лица, на преустановяването на тенденцията за редовни повишения на максималния осигурителен праг, на подобряването на събираемостта на невнесените публични вземания (ДДС, подоходен данък, социално-осигурителни вноски, и т.н.), на подкрепата за доброволното оповестяване на неволни данъчни грешки, на подобряването на системата на Националната агенция по приходите за даване на указания с цел получаване на предварителни задължителни тълкувателни решения и не на последно място, на прилагането на мерки за ограничаване на сивата икономика, включително намаляване на използването на плащания в брой.

Американската търговска камара в България разбира ролята на обществените поръчки за икономическото развитие на България и би искала да подчертае важноста на подобряването на прозрачността, ефективността и законосъобразността на процедурите за обществени поръчки, включително укрепването на административния капацитет и изграждането на компетентна и ефективна българска администрация в тази сфера.

Въвеждането на електронни обществени поръчки би следвало да се открие като главен приоритет за правителството и да се базира на международно признати стандарти и най-добри практики като се осигурят гаранции, че няма да възникнат допълнителни административни тежести за възлагащите органи и доставчиците.

По отношение на развитието на концесиите/публично-частните партньорства (ПЧП), Правителството следва да осигури равен достъп както на местните, така и на чуждестранните търговски дружества и да гарантира спазването на добри пазарни практики и осъществяване на надлежен мониторинг върху концесиите/ПЧП от страна на съответните органи.

Според Камарата, цифровизирането на индустрията разкрива уникална възможност за България и Правителството следва да положи усилия да осведоми гражданите за важноста на единния цифров пазар на ЕС и ползите, които той носи както за бизнеса, така и за обществото. Американска търговска камара в България препоръчва да се разработи национална Стратегия за цифровизиране на индустрията, обхващаща всички аспекти на технологиите, киберсигурността, поверителността на данни, както и законодателната рамка, способстваща развитието на цифровата икономика. Необходимо е също така Правителството да работи за преодоляване на съществуващия недостиг на цифрови умения в страната (тъй като едва 31% от населението има основни цифрови умения) като реформира образователната система и въведе курсове за повишаване на квалификацията и практическо обучение след завършване на съответното образователно ниво. Не на последно място, Камарата би искала да

подчертае важността на правилното прилагане на Общия регламент на ЕС за защита на данните и Директивата на ЕС за сигурността на мрежите и информационните системи и да препоръча тясно сътрудничество с бизнеса в този процес.

В контекста на иновативните промени на международните капиталови пазари и произтичащите от законодателството на ЕС задължения, Американска търговска камара в България споделя виждането, че нараства необходимостта от мобилизиране на усилията на Правителството, регулаторите и участниците на пазара за развиване на местния капиталов пазар по последователен и устойчив начин чрез въвеждане на прозрачни и ефективни пазарни правила, следване на водещите практики в отрасъла за улесняване листването на нови компании и търгуването на нови инструменти, честна търговия, добро корпоративно управление, защита на правата на инвеститорите, достъпност на капиталовия пазар за местни и чуждестранни инвеститори и развитие на необходимата пазарна инфраструктура с оглед повишаване на ефективността.

По отношение на енергийната политика, Американска търговска камара в България призовава за предсказуемост, прозрачност и ликвидност в сектора. Камарата препоръчва също да се довърши либерализацията на енергийния пазар, да се подпомогне интегрирането на България в Енергийния съюз на ЕС, да се изготви дългосрочна енергийна стратегия, отразяваща актуалното състояние на сектора и приоритетите за развитие в съответствие с политиките на ЕС и националните приоритети, запазване на независимостта и отчетността на Регулатора и осигуряване на изпълнението и ненарушаването на неприкосновеността на договорите.

2. Развитие на човешкия капитал

Американска търговска камара в България съзнава силната връзка между човешкия капитал и икономическия растеж и нашите препоръки относно развитието на човешкия капитал обръщат особено внимание на три основни области, които ще допринесат за **по-квалифицирана, по-ефективна и по-здрава работна сила**. Тези области са образование, здравеопазване и трудово законодателство.

В сферата на образованието Американска търговска камара в България препоръчва засилване на сътрудничеството между учебните заведения и бизнеса и промяна на учебните програми така, че да отразяват потребностите на компаниите, осигуряване на възможности за обучение през целия живот на трудещите се чрез възможности за практическо обучение, за да се адаптира работната сила към работните места, за които съществува търсене и въвеждане на курсове по цифрови и презентационни умения, с цел повишаване на пригодността за заетост на завършилите образование млади хора.

Има широк консенсус, че в сравнение с други държави-членки на ЕС, българската система на здравеопазване изостава по отношение на ефективност, достъпност, устойчивост и здравни резултати, което има преки икономически последици за страната.

За да се преодолеят някои от тези предизвикателства, Камарата препоръчва въвеждане на електронно здравеопазване, инвестиции и достъп до медицински иновации, въвеждане на споразумения за контролирано навлизане на пазара и по-добро оползотворяване на предоставяните от ЕС средства за здравеопазване. Основен фактор за прилагането на тези мерки е създаването на интегрирана законодателна и

регулаторна рамка, която да се основава на прозрачни консултации с множеството заинтересовани страни, задълбочени оценки на въздействието и редовен мониторинг.

За да се отговори на новите икономически реалности и развитието на технологиите, Американска търговска камара в България препоръчва да се извърши преглед и актуализация на трудовото законодателство, с цел да се предоставят възможности за въвеждане на нови модели на заетост, основаващи се на конкретни задачи, ключови показатели за изпълнение, модели, основани на процеси и други (в допълнение към традиционната заетост на пълен работен ден), да се повиши гъвкавостта на нормативната уредба по отношение на срочните трудови договори и на полагането на извънреден труд, да се опрости още повече процедурата за имиграция на високо квалифицирани кадри, както и да се разшири списъка на професиите по схемата „Синя карта“ на ЕС.

Камарата би искала да подчертае значението на по-нататъшното намаляване на административната тежест и свързаната с труда бюрокрация посредством ускоряване въвеждането на технологични решения за свързани със служителите въпроси, като електронни трудови книжки, електронно подаване и одобряване на молби за отпуск и др.

3. Върховенство на закона и правоприлагане

Американска търговска камара в България отдава дължимото признание на важната стъпка, извършена чрез приемането на промените в Конституцията и Закона за съдебната власт през 2015 г. и 2016 г. и счита тези промени като начало на един процес за постигане на пълноценна съдебна реформа, с цел преодоляване на една от основните пречки пред икономическия растеж в страната.

За да се доведе до край тази реформа и тя да има положителен социален и икономически ефект, препоръчваме следното: пълна независимост на съдебната власт, прозрачност и отчетност на прокуратурата, специализация и квалификация на съдиите и въвеждане на електронно правосъдие.

4. Заключение

Настоящата Бяла книга представя стратегическите цели, по които се отбелязва напредъка по осъществяване на мисията на Американска търговска камара в България - да насърчава положителен бизнес и инвестиционен климат, подкрепен от силна система на управление, прозрачност и предсказуемост. Ние подкрепяме устойчив икономически растеж като се застъпваме за постигане на стабилна политическа, икономическа, правна и регулаторна среда. Призоваваме за укрепване на човешкия капитал и инвестиране в добре развита физическа и социална инфраструктура. Застъпваме се за върховенство на закона и ще продължаваме да работим с всички заинтересовани страни за изграждането на устойчиви и отговорни институции, които осигуряват справедливост за обществото.